

d. å., og kommissionen afgav betænkning den 3. juni d. å.

I den af kommissionen afgivne betænkning er der givet en omfattende redegørelse for den økonomiske baggrund for restriktionerne såvel i trediverne og under krigen som efter krigen. Kommissionen har endvidere givet en fyldig redegørelse for de midler, der står til rådighed for den økonomiske politik til at opnå de formål, man sædvanligvis sætter sig for denne, og har redegjort for, hvordan de forskellige midler i den økonomiske politik vil kunne anvendes, og hvilken virkning de vil kunne forventes at have. Ved den af kommissionen afgivne redegørelse er således hele restriktionsspørgsmålet grundigt belyst som led i hele den økonomiske politik, ligesom man har søgt at klargøre forudsætningerne for en afvikling af restriktionerne.

Kommissionen fremhæver i sin betænkning de forskelle, der gør sig gældende med hensyn til de økonomiske forhold efter krigen, sammenlignet med tiden før krigen. Kommissionen påpeger, hvordan de strukturelle forskydninger i verdensøkonomien, som har fundet sted gennem den sidste menneskealder, har vanskeliggjort Europas betalingsbalanceproblem, idet det europæiske produktionsapparat tidligere var opbygget med henblik på eksport af færdigvarer til oversøiske områder som betaling for import af en række livsvigtige råvarer. Den betydelige industrialisering i de oversøiske lande har imidlertid vanskeliggjort opretholdelse af den europæiske færdigvareeksport. Disse forskydninger af mere strukturel karakter har Europa kun vanskeligt kunnet tilpasse sig. Hertil kommer, at krigen og de af denne affødte forstyrrelser har bidraget til at skærpe udviklingen betydeligt — der var sket store ødelæggelser på det europæiske produktionsapparat og i store områder var handelen og transporten desorganiseret. Endvidere havde krigstidens underforsyning med konsumvarer skabt et enormt importbehov, hvilket også vanskeliggjorde en genoptagelse af eksporten. Endvidere var Tyskland og Østeuropa tildels faldet bort i den intereuropæiske arbejdsdeling. De europæiske lande havde under krigen forbrugt en betydelig del af deres oversøiske investeringer, og endelig havde den prisstigning, der havde fundet sted under og efter krigen, været til ugunst for Europa, således at Europas betalingsbalanceproblem blev stærkt skærpet. Den økonomiske kommission for Europa har beregnet, at Europas betalingsbalance for 1947 udviste et underskud på 7,6

milliarder dollars. Selvom dette underskud senere har kunnet reduceres, er problemet stadig betydeligt. Dette betalingsbalanceproblem har for Europa først og fremmest været et dollarproblem. En række varer blev tidligere indkøbt i andre oversøiske lande end Amerika, men efter krigen har der været vanskelighed med at få varerne leveret fra disse lande, og indkøbet har derfor i stedet måttet foretages fra U.S.A. Endvidere er det flersidige bytte, der før krigen foregik mellem U.S.A., Europa og de øvrige oversøiske lande, faldet bort. Disse forhold førte til, at betalingsvanskelighederne blev særlig store overfor U.S.A.; disse vanskeligheder har ikke kunnet modvirkes effektivt gennem en forøget eksport til dollarområdet, hvilket bl. a. stod i forbindelse med, at inflationen og de gennem restriktionerne afskærmede markeder i Europa ofte frembød mere tillokkende muligheder for de europæiske eksportører end dollarområdet. Dollarvanskelighederne kunne ikke afhjælpes gennem de midlertidige hjælpeforanstaltninger, der blev truffet gennem UNNRA-hjælp, lån og gaver fra U. S. A. og Canada, lån fra den internationale bank o. lign., og der indtraf derfor en international betalingskrise i efteråret 1947, som blev lettet, da Marshallprogrammet tog sin begyndelse i foråret 1948.

De europæiske lande har som hovedregel ikke givet adgang til at konvertere andre landes beholdninger af deres valuta til dollars. De europæiske landes stilling var iøvrigt på mange måder forskellig, dels var de direkte ødelæggelser som følge af krigen forskellige for de enkelte lande, dels var landenes valutastilling forskellig og dels havde pris- og pengeforholdene udviklet sig meget uensartet i de forskellige lande. Alle havde de dog omfattende restriktioner, som var indført under krigen. Endvidere stod de europæiske lande med de samme problemer med hensyn til befolkningens forsyning med forbrugsvarer, genopbygning af produktionsapparatet og genoprettelse af ligevægt på betalingsbalancen samtidig med, at det store opsamlede behov både for forbrugsvarer og for investering tillige med de store offentlige udgifter medførte et stærkt inflatorisk pres. Da man ikke ad sædvanlig pengepolitisk og finanspolitisk vej kunne hindre dette, fortsatte man med at anvende krigstidens restriktioner suppleret med andre foranstaltninger til at bekæmpe inflationen. Efter krigstiden blev præget af den bilaterale form for samhandel mellem landene, ligesom økonomien blev stærkt præget af den